

Nr 471

Av herr **Palm**, om rätt att överklaga departementschefs beslut rörande utbekommande av allmän handling.

(Lika lydande med motion nr 388 i Första kammaren)

I 2 kap. 10 § tryckfrihetsförordningen stadgas: »Har myndighet avslagit framställning om utbekommande av allmän handling och anser sökanden att beslutet icke är lagligen grundat, äger han, i den ordning nedan sägs, söka ändring i beslutet; beslut, som meddelats av departementschef, må dock ej överklagas.»

1944 års tryckfrihetssakkunniga föreslog i sitt betänkande »Förslag till tryckfrihetsförordning» (SOU 1947:60) att klagan skulle få föras mot departementschefs beslut. De sakkunniga anförde härom att vissa betänkligheter väl kunde anföras mot en sådan klagorätt, särskilt med hänsyn till att klagorätt i allmänhet icke föreligger i departementsärenden.

Å andra sidan innebär frånvaron av klagorätt i nu avsedda fall ett avsteg från de principer som ansetts böra gälla beträffande fullföljden i ärenden om utlämnande av allmän handling. Därav följer exempelvis att i fråga om skriftväxlingar mellan departement och annan myndighet sökandens rätt att fullfölja talan till regeringsrätten blir beroende på om hans begäran avser det hos departementet eller hos den andra myndigheten förvarade exemplaret av handlingen. Även eljest kan tydligen på grund av denna frånvaro av klagorätt olika praxis i likartade frågor uppkomma mellan departement och övriga myndigheter. Behovet av ett gemensamt bedömande i högsta instans synes böra vara avgörande även i fråga om rätten till fullföljd mot departementschefs beslut; enligt de sakkunnigas uppfattning tala alltså övervägande skäl för att fullföljdsrätt medgives även i nu ifrågavarande fall.

I proposition (nr 230) vid 1948 års riksdag med förslag till tryckfrihetsförordning fann emellertid chefen för justitiedepartementet ej skäl biträda de sakkunnigas förslag i denna del utan föreslog att i tryckfrihetsförordningen skulle införas det nu gällande undantaget, att departementschefs beslut i frågor av detta slag ej finge överklagas. Någon motivering för denna ståndpunkt anfördes ej i propositionen. Konstitutionsutskottet förordade också i sitt utlåtande över propositionen (nr 30) att riksdagen skulle ge paragrafen den lydelse som föreslagits av de sakkunniga, men riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag på denna punkt.

Sedan beslutet fattades 1948 har skett en påtaglig koncentration av vik-

tiga avgöranden till statsdepartementen. Detta har medfört att ett växande antal viktiga handlingar undandragits den kontroll över offentlighetsprincipens tillämpning, som ligger i möjligheten att hos regeringsrätten överklaga beslut varigenom utlämnande vägrats. De farhågor för mindre enhetlig praxis i detta hänseende som uttalades av 1944 års tryckfrihetssakkunniga vinner därigenom i styrka. I vissa på senare tid aktuella fall har det också framgått, att detta kan medföra allvarliga olägenheter för den offentliga debatten och kritiken också i viktiga frågor. Några principiella invändningar torde icke heller kunna resas mot en sådan fullföljdsrätt, som på sin tid förordades av tryckfrihetssakkunniga och av 1948 års konstitutionsutskott. Överklagandet kommer ju att gälla beslut icke av Kungl. Maj:t i statsrådet, utan av statsrådet i hans egenskap av administrativ chef för statsdepartementet. Även om hans åtgöranden också i denna del kan göras till föremål för granskning i konstitutionsutskottet, följer härmed icke någon möjlighet att uppnå ändring av det aktuella beslutet. Detta synes ytterst betänkligt såväl ur allmänna rättssynpunkter som med tanke på värdet av en fri offentlig debatt.

Såväl principiella som erfarenhetsmässiga skäl talar således för en sådan ändring av bestämmelsen i 2 kap. 10 § tryckfrihetsförordningen, att fullföljdsrätt medges även mot departementschefs beslut.

Med stöd härav hemställes,

att riksdagen som vilande måtte antaga följande förslag till ändring i 2 kap. 10 § tryckfrihetsförordningen:

2 kap. 10 §

Har myndighet avslagit framställning om utbekommande av allmän handling och anser sökanden att beslutet icke är lagligen grundat, äge han, i den ordning nedan sägs, söka ändring i beslutet.

Stockholm den 25 januari 1964

Sixten Palm